

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (perävaunuilla varustettujen raskaiden hyötyajoneuvojen hiilidioksidipäästöluokat)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (perävaunuilla varustettujen raskaiden hyötyajoneuvojen hiilidioksidipäästöluokat) (U 17/2023 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- johtava asiantuntija Juha Tervonen, liikenne- ja viestintäministeriö
- neuvotteleva virkamies Markus Teräväinen, valtiovarainministeriö
- johtava asiantuntija Otto Lahti, Liikenne- ja viestintävirasto
- edunvalvontajohtaja Ari Herrala, Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Euroopan komissio julkaisi 4 päivänä toukokuuta 2023 ehdotuksen COM (2023) 189 final direktiivin 1999/62/EY, direktiivin 1999/37/EY ja direktiivin (EU) 2019/520 muuttamisesta perävaunuilla varustettujen raskaiden hyötyajoneuvojen hiilidioksidipäästöluokan osalta. Lisäksi ehdotuksella muutettaisiin direktiivin (EU) 2022/362 säännöksiä, jotka koskevat raskaiden hyötyajoneuvojen infrastruktuuri- ja käyttäjämaksujen hiilidioksidipäästöperusteista porrastamista.

Komission ehdottamilla direktiivimuutoksilla vahvistettaisiin säännöt, joiden mukaisesti tehokkaimpien perävaunujen vaikutus raskaiden ajoneuvoyhdistelmien hiilidioksidipäästöihin otettaisiin huomioon tiemaksujärjestelmissä hiilidioksidipäästöjen perusteella määritettyinä erisuuruisina alennettuina maksuina. Tiemaksujen kantaminen eri suuruisina edellyttää, että tiedot perä-

Valiokunnan lausunto LiVL 4/2023 vp

vaunujen tehokkaista ominaisuuksista sisältyvät eurovinjettidirektiivin hinnoittelusääntöihin, raskaiden ajoneuvoyhdistelmien rekisteröintitodistuksiin ja sähköisiin tiemaksujärjestelmiin.

Komission ehdotukseen sisältyy eurovinjettidirektiivin 1999/62/EY liite VIII, jossa määritellään yksinkertaistetulla tavalla kolme tehokkuussuhteen kynnysarvoihin perustuvaa perävaunuluokkaa. Kunkin perävaunuluokan osalta määritellään, miten moottoriajoneuvon hiilidioksidipäästöluokan porrastus vaikuttaa ajoneuvoyhdistelmän hiilidioksidipäästöluokkaan. Lisäksi muutetaan ja yhtenäistetään direktiivin 1999/62/EY määritelmiä uudistetun asetuksen (EU) 2019/1242 kanssa ja tarkennetaan direktiivin sisältämiä raskaiden ajoneuvojen maksujen porrastamista koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä perävaunujen merkityksen huomioon ottamiseksi. Sääntelyn muutos tulisi velvoittavasti voimaan 1.7.2030.

Ehdotuksessa EETS-direktiivin (EU) 2019/520 2 artiklaa (liitettä I) muutetaan siten, että siihen lisätään perävaunuja koskevat tiedot, jotta voidaan helpottaa tiemaksujen laiminlyöntiä koskevaa rajat ylittävää tietojenvaihtoa unionissa.

Ehdotuksessa rekisteröintitodistusdirektiivin 1999/37/EY 3 artiklaa (liitettä I) muutetaan siten, että jäsenvaltioille annetaan mahdollisuus lisätä ajoneuvon rekisteröintitodistukseen perävaunun tehokkuussuhde ja perävaunuluokka.

Täytäntöönpanon valvonnan osalta ehdotuksella muutetaan eurovinjettidirektiivin 7 j artiklaa siten, että kuljettajaa tai tarvittaessa liikenteenharjoittajaa tai eurooppalaisen sähköisen tiemaksujärjestelmän (EETS) tarjoajaa vaaditaan toimittamaan valvontaviranomaisille näyttöä perävaunun ominaisuuksista. Perävaunujen tehokkuussuhteen säilymiseksi samana kuin tyyppihyväksytyllä ajoneuvolla perävaunujen etuosaan kiinnitetään komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2022/1362 liitteessä V olevan lisäyksen 3 1.8 ja 1.9 kohdan mukainen merkintä, joka sisältää luetelon kyseiseen perävaunuun asennetuista aerodynaamisista laitteista.

Ehdotuksen mukaan komissiolle olisi siirrettävä valta muuttaa delegoiduin asetuksin eurovinjettidirektiivin liitteen 0 EURO-päästöraja-arvoja ja liitteiden III a-c kaavoja ja arvoja mukauttaen niitä tieteen ja tekniikan kehitykseen sekä muuttaa liitteen VIII esittämiä tehokkuussuhteen kynnysarvoja niiden määrittämiseksi tai mukauttamiseksi tekniikan kehitykseen.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto on ottanut aiemmin kantaa eurovinjettidirektiivin uudistamiseen U-kirjelmässä U 38/2017 vp ja jatkokirjelmässä UJ 45/2020 vp. Lisäksi valtioneuvosto on ottanut aiemmin kantaa raskaiden ajoneuvojen CO₂-raja-arvoasetuksen muuttamiseen U-kirjelmässä U 128/2022 vp. Suomen ennakkovaihtamisen kantoja komission ehdotukseen uudistaa raskaiden ajoneuvojen mitta- ja massadirektiivi on käsitelty E-kirjeessä E 71/2022 vp.

Valtioneuvosto tukee komission ehdotuksen yleistä tavoitetta vähentää raskaan tieliikenteen hiilidioksidipäästöjä.

Valiokunnan lausunto LiVL 4/2023 vp

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että ehdotuksen yhteensopivuutta muun valmisteltavan päästöjä ohjaavan EU-lainsäädännön ja perävaunujen päästösertifioinnin kanssa arvioidaan huolellisesti neuvottelujen kuluessa.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että ajoneuvoyhdistelmien ja perävaunujen tehokkuuden luokittelemisessa vaihtoehtoisia käyttövoimia kohdellaan tasavertaisesti ja huomioon otetaan myös suuret ajoneuvomitat ja kuormakoot.

Valtioneuvosto pitää hallinnollisten menettelyjen yksinkertaisena pitämistä tärkeänä erityisesti elinkeinoelämän kannalta.

Valtioneuvosto pitää tarpeellisena, että rajat ylittäviä kuljetuksia koskevaa sääntelyä selkiytetään ja yhdenmukaistetaan.

Valtioneuvosto pitää ehdotukseen sisältyviä säännöksiä säädösvallan delegoinnista Euroopan komissiolle tarkoituksenmukaisina ja asianmukaisesti rajattuina.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

(1) Komission ehdottamilla direktiivimuutoksilla vahvistettaisiin säännöt, joiden mukaisesti tehokkaimpien perävaunujen vaikutus raskaiden ajoneuvoyhdistelmien hiilidioksidipäästöihin otettaisiin huomioon tiemaksujärjestelmissä hiilidioksidipäästöjen perusteella määritettyinä erisuuruksina alennettuina maksuina. Valiokunta pitää valtioneuvoston tavoin ehdotuksen yleistä tavoitetta vähentää raskaan tieliikenteen hiilidioksidipäästöjä kannatettavana.

(2) Perävaunu itsessään ei tuota päästöjä, vaan kyse on siitä, mitkä ovat perävaunun ajovastukset ja vaikutus vetoauton päästöihin. Päästöihin vaikuttaa käytännössä kolme asiaa: ilmanvastus, renkaiden vierinvastus ja omamassa. Pienipäästöisten perävaunujen liikenteen edistämiseksi pitää kuitenkin huomioida toimenpiteiden vaikutukset talviliikenteeseen. Kevyemmin rullaavien renkaiden voimakas edistäminen ei saa heikentää kohtuuttomasti renkaiden talvipitoa. Lainsäädännön ei tulisi edellyttää perävaunuihin spoilereita, jotka eivät toimi talviolosuhteissa.

(3) Suomessa ei ole tiemaksulainsäädäntöä eikä tiemaksuja, eikä komission ehdotus ohjaisi nykytilan pohjalta arvioituna tehokkaiden perävaunujen käyttöä laajasti Suomen raskaassa tieliikenteessä. Komission ehdotuksella olisi suurempi merkitys päästöille ja logistisille kustannuksille, mikäli Suomessa otettaisiin käyttöön tiemaksujärjestelmä. Valiokunta pitää tärkeänä, että eurooppalaisessa sääntelyssä otetaan huomioon Suomen erityispiirteet, kuten ankarat talviolosuhteet, ja että sääntely mahdollistaa Suomen logistisen kilpailukyvyyn tavoitteiden toteutumisen.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Liikenne- ja viestintävaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa edellä esitetyin täsmennyksin valtioneuvoston kantaan.

Valiokunnan lausunto LiVL 4/2023 vp

Helsingissä 22.9.2023

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

varapuheenjohtaja Timo Furuholm vas

jäsen Marko Asell sd

jäsen Heikki Autto kok

jäsen Seppo Eskelinen sd

jäsen Atte Harjanne vihr

jäsen Petri Huru ps

jäsen Aleksi Jäntti kok

jäsen Marko Kilpi kok

jäsen Terhi Koulumies kok

jäsen Anna-Kristiina Mikkonen sd

jäsen Jani Mäkelä ps

jäsen Pinja Perholehto sd

jäsen Anne Rintamäki ps

varajäsen Onni Rostila ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker